

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/archiwum/210999,Anna-Marcinkiewicz-Kaczmarczyk-Oddzial-Dywersji-i-Sabotazu-Kobiet-Dysk.html>
27.02.2026, 14:05

Anna Marcinkiewicz-Kaczmarczyk: Oddział Dywersji i Sabotażu Kobiet „Dysk”

Kobiety, które służyły w Armii Krajowej, zajmowały się nie tylko łącznością, pracą propagandową czy administracyjną, ale także sabotażem i dywersją. Tego rodzaju działalność prowadził oddział Dywersji i Sabotażu Kobiet „Dysk”, który został powołany w kwietniu 1942 r. i podlegał dowództwu Związku Odwetu, a później Kedywu.

[Armia Krajowa](#) [Konspiracja](#)

01.04.2024

Organizatorką i komendantką „Dysku” była por. Wanda Gertz „Lena”. „Dysk” był podzielony na trzy grupy: dywersyjną, sabotażową i łączności. Członkinie „Dysku” brały udział w wielu różnych akcjach dywersyjnych, rozpoznając i wysadzając mosty, tory i linie kolejowe, przecinając druty telegraficzne, prowadząc rozpoznania terenowe oraz przyjmując zrzuty. Uczestniczyły one również w produkcji różnych środków używanych w walce sabotażowo-dywersyjnej oraz materiałów wybuchowych.

Pierwszy etap działalności

W nocy z 16 na 17 listopada 1942 r. „Dysk” uczestniczył w akcji „Odwet Kolejowy”. Dziewczęta podłożyły wówczas w pobliżu skrzyżowania torów cztery ładunki w odległości co 50 m. W lipcu 1943 r. „Dysk” wspólnie z oddziałem męskim uczestniczył w akcji wysadzania mostu na rzece Krznie. Most został uszkodzony zgodnie z planem.

20 sierpnia 1943 r. członkinie „Dysku” brały udział w akcji dywersyjnej na strażnicę niemiecką pod Sieczychami, którą kierował plut. Andrzej Romocki „Morro”. Ich zadaniem było przecięcie drutów telefonicznych i telegraficznych, aby uniemożliwić Niemcom wezwanie pomocy.

W kwietniu 1944 r. uszkodziły kabel ziemny w dwóch różnych miejscach: pod Łukowem i pod Mińskiem Mazowieckim.

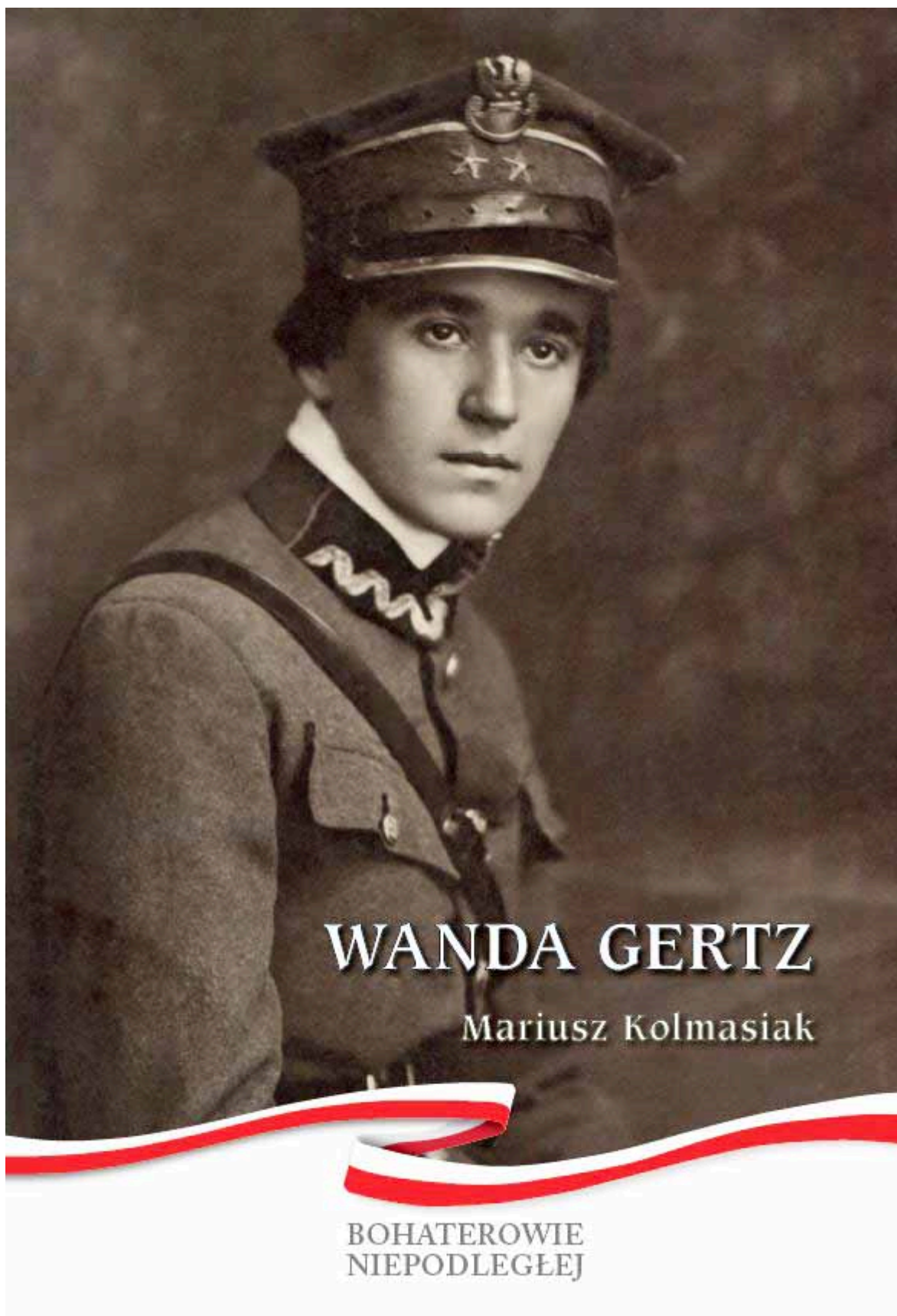
Członkinie „Dysku”, zależnie od specjalizacji, przeprowadzały również różnego rodzaju zwiady i rozpoznania terenu, na podstawie których planowano potem akcje zbrojne. Jedne z nich dokonywały obliczeń dotyczących zapotrzebowania na materiały wybuchowe w danej akcji, inne opracowywały odpowiednie drogi dojścia i odskoku oraz miejsca położenia obiektu, który miał być zaatakowany, a jeszcze inne rozpoznawały ilość i stan liczebny stacjonujących tam jednostek niemieckich.

W 1942 r. przeprowadziły zwiad na linii kolejowej Radom-Jedlnia-Skarżysko, w 1943 r. dokonały m.in. rozpoznania dworca kolejowego w Tłuszczu, niemieckiej radiostacji w Babicach oraz mostu kolejowego na Bugu, a także zwiadów w powiatach zamojskim i hrubieszowskim, mostu na Wiśle w Puławach oraz zwiadu poprzedzającego akcję na Wilanów i Kępę Latoszycką.

► [Czytaj więcej na portalu przystanekhistoria.pl](https://przystanekhistoria.pl)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Mariusz Kolmasiak, „Wanda Gertz”, Warszawa 2022. Okładka broszury wydanej w ramach serii wydawniczej IPN „Bohaterowie Niepodległej”